

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/1459,Promocja-ksiazki-Nigdy-przeciw-Bogu-Komunistyczna-bezpieka-wobec-biskupow-polski.html>
06.04.2026, 03:03

Promocja książki „Nigdy przeciw Bogu. Komunistyczna bezpieka wobec biskupów polskich” - Warszawa, 17 września 2007 r.

17.09.2007

17 września 2007 r. w Warszawie, w sali plenarnej Konferencji Episkopatu Polski (skwer ks. kard. Stefana Wyszyńskiego 6) odbyła się promocja najnowszej książki IPN [„Nigdy przeciw Bogu. Komunistyczna bezpieka wobec biskupów polskich”](#). W spotkaniu wzięli udział ks. kard. Henryk Gulbinowicz, ks. abp Kazimierz Nycz, autorzy prezentowanego opracowania oraz wielu gości.

Prezentowana książka „Nigdy przeciw Bogu. Komunistyczna bezpieka wobec biskupów polskich” jest pierwszym tomem serii wydawniczej „Niezlomni”, w ramach której Instytut Pamięci Narodowej będzie ukazywał sylwetki osób - duchownych i świeckich - które w sposób zdecydowany opierały się działaniom komunistycznej dyktatury.

W rozpoczynającej serię publikacji zaprezentowane zostały sylwetki dwóch ordynariuszów: kard. Henryka Gulbinowicza - z archidiecezji wrocławskiej i abp. Ignacego Tokarczuka - z archidiecezji przemyskiej oraz dwóch sufraganów: bp. Juliusza Bieńka - z diecezji katowickiej i bp. Jana Pietraszki - z archidiecezji krakowskiej.

Dobór postaci nie był przypadkowy. Autorzy poszczególnych części książki pragnęli zaprezentować osoby o różnej filozofii życiowej i temperamencie aby podkreślić zróżnicowane metody oporu antykomunistycznego. Czterej hierarchowie odmiennie realizowali swe biskupie posłannictwo. Wszyscy jednak zostali uznani przez komunistów za wyjątkowo niebezpiecznych. Każdy z nich przez kilkadziesiąt lat był „szczypany” przez bezpiekę. Inwigilowano ich, podsłuchiwano, śledzono, prowokowano administracyjne represje, otaczano agenturą. Nieskuteczne próby złamania ducha biskupów, podejmowane przez funkcjonariuszy UB-SB, zostały ukazane w bogatym materiale źródłowym.

Książkę podzielono na cztery części poprzedzone obszernym wprowadzeniem. Wprowadzenie obejmuje zarys działań aparatu bezpieczeństwa i represji wobec Kościoła katolickiego w Polsce w latach 1944-1990. Ukazuje zmiany w polityce wyznaniowej, realizowanej przez władzę komunistyczną, oraz zwraca uwagę na zróżnicowany charakter prób oddziaływania na duchowieństwo i Kościół instytucjonalny. Opisano w nim zarazem metody, środki i formy pracy operacyjnej UB-SB - tworząc syntetyczny przewodnik po zmieniających się kategoriach osobowych źródeł informacji i spraw operacyjnych, których nazwy wielokrotnie pojawiają się w prezentowanych dokumentach.

Każda z czterech części książki poświęcona jest innej postaci i stanowi odrębną, zamkniętą całość. W każdej z nich zamieszczono wstęp biograficzny - przedstawiający podstawowe informacje z życiorysu bohatera oraz omawiający podejmowane przeciwko niemu działania operacyjne. Materiał biograficzny uzupełnia wkładka z fotografiami. W dalszej kolejności zaprezentowano dokumenty bezpieki obrazujące zróżnicowane metody zbierania informacji o

bohaterze czy dokumentujące rozmaite tajne działania operacyjne, za pośrednictwem których próbowano na niego oddziaływać. Dokumenty ułożono w porządku chronologicznym i opatrzone rozbudowanymi przypisami. W przypisach szerzej omówiono wzmiankowane w dokumentach wydarzenia, zamieszczono noty biograficzne wymienionych osób oraz - w tych wypadkach, w których było to możliwe - rozszyfrowano personalia agentury donoszącej na bohaterów książki. Każdą część zamyka aneks, zawierający fotografie oraz informacje dotyczące przebiegu służby funkcjonariuszy zaangażowanych w opisywane działania. Pozwoliło to na zdjęcie zasłony anonimowości z aparatu represji i ukazanie jednostkowej odpowiedzialności konkretnych osób za działania prowadzone przez komunistyczną bezpiekę.

***

W kolejnych tomach poprzez dokumenty komunistycznej bezpieki ukazywane będą metody i środki, wykorzystywane przez aparat represji wobec osób jednoznacznie przeciwstawiających się czerwonemu totalitaryzmowi. Na przykładzie losów osób niezłomnych będzie można poznać pełne spektrum działań UB-SB: inwigilację, rozpracowanie, kombinację, inspirację, dezinformację czy dezintegrację operacyjną. Ukazane zostaną narzędzia działania - osobowe, czyli agentura oraz rzeczowe, czyli np. podsłuchy, podglądy, obserwacja czy przegląd korespondencji. Jednocześnie Czytelnik będzie miał możliwość zapoznania się ze zróżnicowanymi formami esbeckiej aktywności - sprawami profilaktycznymi, aktywnego zainteresowania operacyjnego (rozpracowania) czy specyficznymi modelami inwigilacji jakimi były Teczki Ewidencji Operacyjnej Księży.

***

Kard. Henryk Gulbinowicz

Urodził się 17 X 1923 r. w Wilnie, do Wyższego Seminarium Duchownego w Wilnie wstąpił w 1944 r. Święcenia kapłańskie przyjął w Białymstoku w 1950 r., rok później rozpoczął studia na KUL, gdzie w 1955 r. obronił doktorat. Powrócił następnie do Białegostoku. Od 1959 r. był wykładowcą w WSD „Hosianum” w Olsztynie. W 1970 r. uzyskał sakrę biskupią i został administratorem apostolskim w Białymstoku. W grudniu 1975 r. został mianowany arcybiskupem metropolity wrocławskiej. W latach 1977-1987 był wykładowcą i Wielkim Kanclerzem Papieskiego Fakultetu Teologicznego. Po powstaniu „Solidarności” aktywnie wspomagał dolnośląskich działaczy związku. W 1985 r. został mianowany kardynałem, działał w kilku watykańskich kongregacjach. W 2004 r. złożył rezygnację ze sprawowanych funkcji, pozostając we Wrocławiu.

Abp Ignacy Tokarczuk

Urodził się 1 II 1918 r. w Łubiankach Wyżnych koło Zbaraża. W 1937 r. wstąpił do seminarium duchownego we Lwowie i został studentem tamtejszego Uniwersytetu Jana Kazimierza. Studia kończył już w czasie wojny w konspiracyjnym seminarium, a święcenia kapłańskie uzyskał w 1942 r. Był wikariuszem w Złotnikach, a później we Lwowie. W listopadzie 1945 r. wyjechał do Katowic. Rok później rozpoczął studia na KUL, gdzie w 1951 r. obronił doktorat. Początkowo pracował na KUL, a w 1952 r. wyjechał do Olsztyna, gdzie w WSD „Hosianum” był wykładowcą przez dziesięć lat. W 1962 r. powrócił na KUL. W grudniu 1965 r. uzyskał sakrę biskupią i został mianowany biskupem przemyskim. Od połowy lat 70. wspierał działania opozycji antysystemowej, m.in. KOR, ROPCiO, a później „Solidarności”. W 1992 r. został arcybiskupem metropolitą przemyskim. W 1993 r. złożył rezygnację ze sprawowanych funkcji, pozostając w Przemyślu.

Bp Juliusz Bieniek

Urodził się 11 IV 1895 r. w Sowczycach koło Olesna. W 1914 r. został studentem Wydziału

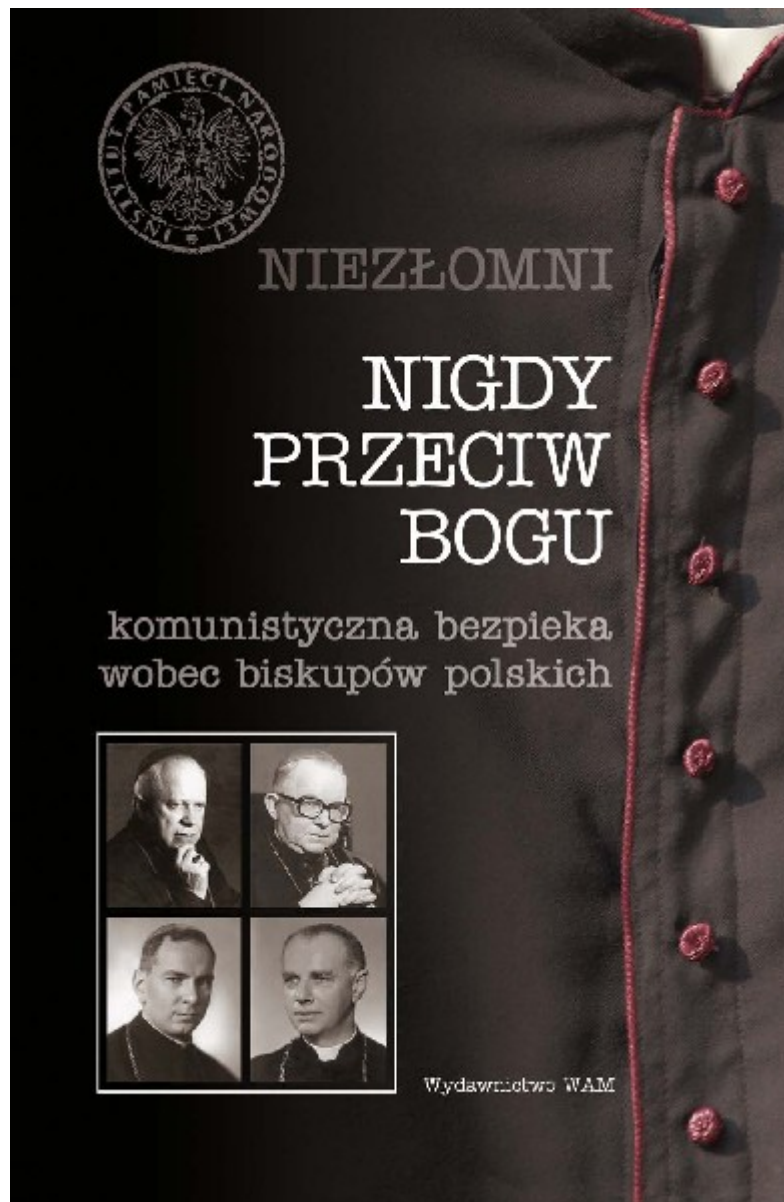
Teologicznego Uniwersytetu Wrocławskiego. Świecenia kapłańskie przyjął w 1918 r. Pracował następnie w parafiach w Siemianowicach, Pstrążnej, Biskupicach, Goszycach, Raciborzu, Gorzowie Śląskim i, ponownie, Siemianowicach. W 1924 r. został powołany do pracy w Administracji Apostolskiej Śląska Opolskiego. W 1930 r. został kanclerzem katowickiej kurii, a w 1937 r. uzyskał sakrę biskupią i został mianowany sufraganiem diecezji katowickiej. Po wybuchu wojny został najpierw objęty aresztem domowym, a następnie wysiedlony z diecezji. Powrócił do niej w 1945 r. Zaangażowany w obronę nauki religii w szkołach, w 1952 r. – tym razem przez władze komunistyczne – został wygnany z diecezji. Powrócił do niej w 1956 r. Był uczestnikiem obrad Soboru Watykańskiego II. W 1975 r. złożył rezygnację ze sprawowanych funkcji, zmarł w Katowicach w 1978 r.

Bp Jan Pietraszko

Urodził się 7 VIII 1911 r. w Buczkowcach koło Bielska-Białej. W 1931 r. wstąpił do seminarium duchownego w Krakowie i rozpoczął studia na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Jagiellońskiego. Świecenia kapłańskie otrzymał w 1936 r. Był następnie wikariuszem w Rabce, Czarnym Dunajcu, Zakopanem i Krakowie. W tym czasie dwukrotnie przez kilka miesięcy pełnił obowiązki kapelana osobistego kard. Adama Sapiehy. Od 1948 r. był prefektem WSD w Krakowie. W 1957 r. został administratorem parafii przy Kolegiacie Św. Anny w Krakowie, gdzie rozwinął pracę duszpasterstwa akademickiego. Parafią administrował do 1984 r. Sakrę biskupią uzyskał w 1962 r., a rok później został wikariuszem generalnym archidiecezji. Był uczestnikiem obrad Soboru Watykańskiego II. Zmarł w Krakowie w 1988 r.

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

1

2

3